

Η ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ ΗΡΘΕ ΑΠΟ ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ (της Λαλίνας Φαφούτη)

Η ανθρώπινη επικοινωνία εξελίχθηκε από την επικοινωνία των πτηνών και των άλλων πρωτευόντων

Η ανθρώπινη γλώσσα εξελίχθηκε από τον συνδυασμό των γλωσσών των πτηνών και των πρωτευόντων: από τα πουλιά πήραμε τη μελωδικότητα και από τα πρωτεύοντα το νόημα, υποστηρίζει ομάδα ερευνητών του MIT (πηγή Christine Daniloff/MIT)

Ενας ιδιαίτερος γίββωνας που ζει στην Ινδονησία ίσως αποτελεί τον «μεσάζοντα» που πέρασε στον άνθρωπο τις βάσεις της ομιλίας που είχαν τεθεί από τα πουλιά έτσι ώστε, συνδυάζοντάς τες με τους τρόπους επικοινωνίας των πρωτευόντων, το είδος μας να αναπτύξει τη μοναδική ανθρώπινη γλώσσα. Ετσι τουλάχιστον θεωρεί ότι έγιναν τα πράγματα μια ομάδα ιαπώνων και αμερικανών γλωσσολόγων – αν και ο εμπνευστής της ιδέας αναγνωρίζει ότι το ζήτημα παραμένει ανοιχτό προς συζήτηση και μελέτη.

Το τραγούδι του γίββωνα

Οι ασημένιοι γίββωνες της Ιάβας (*Hylobates moloch*), οι οποίοι ζουν στα τροπικά δάση και έχουν κηρυχθεί απειλούμενο είδος, έχουν ένα εξαιρετικά ασυνήθιστο χαρακτηριστικό – το ότι τραγουδούν. Μπορούν να εκφωνήσουν 14 διαφορετικές νότες για να συνθέσουν μακροσκελή, σύνθετα τραγούδια τα οποία χρησιμοποιούν για να επικοινωνήσουν με τους ομοειδείς τους οριοθετώντας το έδαφός τους και στέλνοντας μηνύματα στα μέλη της οικογένειάς

τους ή στους υποψήφιους-ες παρτενέρ για το ζευγάρι.

Με μια μελέτη τους που δημοσιεύθηκε στην επιθεώρηση «Frontiers in Psychology» δύο καθηγητές του Ινστιτούτου Τεχνολογίας της Μασαχουσέτης (MIT) υποστηρίζουν ότι το τραγούδι του ασημένιου γίββωνα «κρύβει» μέσα του ενδείξεις που μας αποκαλύπτουν την εξέλιξη της ανθρώπινης γλώσσας και συγκεκριμένα το πώς αυτή αναπτύχθηκε χρησιμοποιώντας ως βάσεις τους αρχαιότερους τρόπους επικοινωνίας των άλλων πρωτεύοντων θηλαστικών αλλά και των πτηνών. Από τα πτηνά, λένε οι επιστήμονες, πήραμε τη μελωδική πλευρά της ομιλίας μας, ενώ από τα άλλα πρωτεύοντα πήραμε την πιο «πραγματιστική» πλευρά του λεκτικού νοήματος του περιεχομένου της. Κάποια στιγμή μέσα στα τελευταία 100 εκατομμύρια χρόνια το είδος μας ένωσε τις δύο αυτές πλευρές σε μία δημιουργώντας τη μοναδική, πλούσια και απείρως εξελισσόμενη ανθρώπινη γλώσσα.

Άπειρες δυνατότητες

Σε αντίθεση με τον άνθρωπο όλα τα άλλα ζώα φαίνονται να έχουν ένα «όριο» στην επικοινωνία τους: τα σύνολα εννοιών που μπορούν να εκφράσουν είναι πεπερασμένα. Η ανθρώπινη γλώσσα όμως είναι απεριόριστη: μπορεί να επεκτείνεται συνεχώς ενσωματώνοντας άπειρα σύνολα νέων εννοιών. Το πώς δημιουργήθηκε αυτό το μοναδικό ανθρώπινο χαρακτηριστικό είναι ένα ζήτημα που απασχολεί την επιστήμη.

«Πώς προέκυψε η ανθρώπινη γλώσσα; Αυτό έγινε τόσο μακριά στο παρελθόν ώστε δεν μπορούμε απλώς να πάμε προς τα πίσω και να εξαγάγουμε άμεσα συμπεράσματα» εξήγησε σε δελτίο Τύπου ο **Σιγκέρου Μιγιαγκάουα**, καθηγητής Ιαπωνικής Γλώσσας στο MIT, εκ των συγγραφέων της μελέτης και κύριος εμπνευστής της νέας θεωρίας. *«Το καλύτερο που μπορούμε να κάνουμε είναι να βρούμε μια θεωρία η οποία να είναι σε γενικές γραμμές συμβατή με τα όσα γνωρίζουμε για την ανθρώπινη γλώσσα και τα άλλα παρόμοια συστήματα στη φύση».*

Ο κ. Μιγιαγκάουα και οι συνάδελφοί του θεωρούν ότι το «κλειδί»

βρίσκεται ακριβώς στις «απεριόριστες» δυνατότητες της ανθρώπινης γλώσσας, οι οποίες τελικά, όπως υποστηρίζουν, είναι μόνο φαινομενικά «άπειρες»: ορισμένες από αυτές αν αναλυθούν επιδεικνύουν τις πεπερασμένες ιδιότητες των γλωσσών των άλλων ζώων. Αυτό κατά τη γνώμη τους σημαίνει ότι η ανθρώπινη γλώσσα έχει πολύ περισσότερες ομοιότητες απ' ό,τι νομίζαμε με τις άλλες γλώσσες του ζωικού βασιλείου. «Ναι, η ανθρώπινη γλώσσα είναι μοναδική, αν όμως τη διαχωρίσουμε με τον σωστό τρόπο τα δύο μέρη που εντοπίζουμε έχουν στην ουσία πεπερασμένο χαρακτήρα» λέει ο καθηγητής «και έχουν προηγούμενα στον κόσμο των ζώων. Σύμφωνα με την υπόθεσή μας ενώθηκαν με μοναδικό τρόπο στην ανθρώπινη γλώσσα».

Τα συμπεράσματα της νέας μελέτης – την οποία υπογράφουν επίσης ο **Ρόμπερτ Μπέργουικ** από το MIT και οι **Σίρο Οτζιμα** και **Καζούο Οκανόγια** από το Πανεπιστήμιο του Τόκιο – βασίζονται σε προηγούμενη ερευνητική εργασία του κ. Μιγιαγκάουα, η οποία υποστηρίζει ότι η ανθρώπινη γλώσσα αποτελείται από δύο διαφορετικά «επίπεδα»: το εκφραστικό, το οποίο σχετίζεται με τη μεταλλασσόμενη δομή των προτάσεων, και το λεκτικό, το οποίο ενσωματώνει τον πυρήνα του περιεχομένου των προτάσεων (η ιδέα αυτή βασίζεται με τη σειρά της στο προηγούμενο έργο άλλων γλωσσολόγων, μεταξύ των οποίων ο **Νόαμ Τσόμκι**, ο **Κένεθ Χέιλ** και ο **Σάμιουελ Τζέι Κέιζερ**). Σύμφωνα με τους συγγραφείς της, το εκφραστικό επίπεδο σχετίζεται με το κελάηδισμα των πουλιών ενώ το λεκτικό σχετίζεται με τις γλώσσες των πρωτευόντων. Οι ερευνητές σημειώνουν ότι καθώς ο πιο πρόσφατος κοινός πρόγονος των πτηνών και των ανθρώπων τοποθετείται περίπου πριν από 300 εκατομμύρια χρόνια, η «γλωσσική» μεταξύ τους σχέση θα πρέπει να είναι έμμεση, μέσω των πρωτευόντων, πιθανώς ακόμη και μέσω του ασημένιου γίββωνα.

Πηγή/φωτό: Το Βήμα, tonima.gr